

Pomislite, ako ogerski državni zbir ne dovoli pripomočkov za brambo, ali ne bode država hipoma oslabljena? Dalje prosim, premislite, da ogerskih dežel v cesarstvu ni toliko, kolikor vseh drugih zemelj in kraljestev, in da ima torej manjšina v roci avstrijske države obstanek, rekše splošno-avstrijsko brambo, in jaz mislim, da taka država, ki ima njen obstanek v roci državna manjšina, stoji na nenaravnih podlogah.

Dalje bi vlada bila morala ogerskim postranskim deželam, ogerskim nemagjarskim narodom dati take pravice, kakoršnih so gotovo vredni za to, ker so se 1848. leta vzdignili, avstrijsko celoskupnost branili. A zdaj jim je vlada zopet vzela vse, kar so bili takrat pridobili; zdaj vlada podira jezove, kateri so se bili takrat postavili, da bi zakoni 1848. leta več ne mogli čez mejo udariti, in tako si nakopava ob enem tudi sovražstvo nemagjarskih narodov in ogerskih postranskih dežel, ter s tem podira poročstvo državnega ostanka, in izgublja tudi ljubezen tistih narodov, kateri so do zdaj branili cesarstvo.

Moja gospôda! niti ne morem dalje zamolčati strahu, kateri čutim zaradi dvalistične uredbe avstrijske države.

Živo sem preverjen, da dvalizem ni tista državna oblika, ktera bi mogla okrepčati Avstrijo. Dvalizem si je navskriž z državno celoskupnostjo, kakor sem že dokazal. Dvalizem ne ustreza materijalnim koristim, o čemur se morete preveriti, ako samo pogledate v sedeminšestdeseterični izdelek, pa tudi ne ustreza državnemu namenu, niti ne državnej svobodi; kajti njegov, če tudi ne naravnost povedan, pa vsaj zadej lesketajoč namen je, v Avstrii samo dvema narodoma dati gospodstvo, a tema dvema podvreči vse druge narode.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

V Buda-Peštu 12. junija. — Ogerska je dosegla zdaj tudi to, da je na glavi njenega kralja sv. Štefana krona. Svečanosti pri kronanji 8. t. m. so bile jako znamenite. Na kratko hočem bralcem pred oči postaviti, kako se je vršilo kronanje ogerskega kralja. Že ob 5. uri zjutraj se je podalo Njih Veličanstvo, ko ogerski maršal oblečeno, v kapelo kraljevega grada in ob 3/4. na 7. je zapustilo grad. Na dvoru mu je bilo naznanjeno, da so zastopniki zbornic sebrani in na to se je pričel obhod kronanja. Ob 7. uri sta se pripeljala v cerkev cesarjevič in nadvojvodinja Gisela, in precej potem so zvonjenje in eljen-klici naznanili odhod iz grada. Na čelu so jezdaričili stanovi, velikaši, ministri in drugi. Zastave Bulgarije, Kumanije, Srbije, Lodomerije, Galicije, Bosnije, Dalmacije, Erdeljskega, Slavonije, Hrvaškega in Ogerskega so nosili velikaši. Vse se je bliskalo; težko kje se najde taka bogata obleka, polna kinča bliščečega. Koliko je mogla veljati še le obleka velikašev, lahko se preudari po tem, da so oblačila za 2 do 4 služabnike po 16.000 do 20.000 gold. veljala. Pravijo pa tudi ogerski časniki sami, da so velikaši za več let naprej že pšenično žetev prodali na Nemško. Za predsednikom ministerstva grofom Andrassy-om je jezdarila kralj. životna straža in gospodje nadvojvodi. Njih Veličanstvo je bilo povsod navdušeno sprejeto, ravno tako tudi cesarica, ki se je peljala v pozlačenem vozu, kterege je vlekle 8 belcev težkega španskega plemena v zlati napravi. Dolge grive in repi teh konj so bili z zlatimi traki opleteni. Ko do farne cerkve pridejo, podali ste se Nj. Veličanstvi pred veliki oltar. Ob 3/4. na 8. se je začelo obhajanje venčanja. Cesar vstane, stopi pred oltar in prisega kleče: „Jaz Franc Jožef po božji volji nastopni kralj ogerski, spoznavam in obljubujem pred Bogom in njega angelji, odslej po-

stavo, pravico in mir božji cerkvi in svojemu podložnemu ljudstvu ohraniti, kar bom najbolj mogel in znal. Tudi škofom božje cerkve hočem skazati spodobno in postavno čast, in to ohraniti, kar so cesarji in kralji cerkvi dali in za njo ustanovili. Opatom, grofom in vazalom hočem skazati pristojno čast po nasvetu svojih zvestih. Tako mi Bog pomagaj in to sv. božje evangelije.“ Na to so se brale litanije vseh Svetnikov. Potem je kralj za oltarjem odložil dolman, kalpak in sabljo; nazaj prisedši poklekne, in primas (prvi škof ogerski) ga mazili s sv. oljem na desni roki in med ramama. Na to se podá Njih Veličanstvo zopet pred oltar in od tod na predstol, kjer je cesarica še sedela. Primas obrne cesarju plašč sv. Štefana. Po gradualu gre cesar k velikemu oltarju, dobí goli meč sv. Štefana v desnico, iz ktere ga primas vzame in v nožnice vtaknenega opasa cesarju. Njih Veličanstvo se obrne proti ljudstvu, potegne meč in mahne trikrat: pred-se, na desno in na levo. Zdaj vzdigne primas roke in blagoslové govori: „accipe coronam regni!“ (sprejmi krono kraljestva); cesar vzame kraljevo palico v desno in državno jabelko v levo, na to meč in ga dá najvišjemu nadčastniku. Z vsemi znamenji okinčanega kralja peljejo na stran evangeljsko in ga posade na predstol. Še le zdaj je smel ministerstva predsednik zaklicati: „Eljen a kiraly“ (živio kralj!) Kralj se podá potem s krono na glavi do primasa, ki je sedel pred velikim oltarjem in na to se začne slovesno venčanje cesarice. — Iz farne cerkve so šli v cerkev posadke; kralj je jezdaril na belcu, kraljica se je pa peljala v kraljev grad. Pred farovžem je bil narejen oder in ko kralj pride do tega, skoči s konja in gre na oder. To naredé tudi primas, nadškof Haynald in ministri. Ko na vrh pridejo, vzame kralj križ v levo in prisega po besedah, ki mu jih primas bere. — Zdaj se podajo na trg Franc-Jožefov k griču kronanja. Njih Veličanstvo s krono na glavi jezdi v galopu na grič, na vrh dosepevši potegne meč in mahne na vse 4 strani svetá v podobi križa 4krat: v prvo proti vzhodu, v drugo proti zahodu, v tretje proti jugu in v četrto proti severu. Tisočerni „Eljen“ ga potem spremlja v budimski grad. — Po kronanji so se vsedli k obedu kronanja. Jedel ni po stari šegi nobeden nič in le kralj in kraljica sta malo vina pila. — Precej na to se je pričela ljudska slovesnost na generalovem travniku v Budi. Ko je knez Lichtenstein odrezal en kos vola za kraljevo mizo, se je vse ostalo meso podalo ljudstvu. V šestih šotorih se je vino iz sodov v kadí iztakalo, iz katerih ga je ljudstvo zajemalo. Razdelilo se je med ljudi razun omenjenega vola, 300 vedrov vina, 4000 parov klobas, 3000 kosov špeha, 3000 kosov sira in 1500 kosov kruha. 9. t. m. bilo je vse razsvetljeno. 10. so se razna darila podajala kralju in kraljici. Zbornici ogerski ste njima podarili po 50.000 cekinov v krasno in umetno izdelanih srebrnih skrinjicah. Njih Veličanstvi cesar in cesarica ste podarili teh 100.000 cekinov vdovam in sirotam honvedov (vojakov puntarske armade 1848. in 1849. leta) in pa hromastim honvedom. Temu bogatemu darilu se je pridružilo še to, da so bili vsi politični hudodelniki in taki, ki so bili zaradi razžaljenja cesarjevega obsojeni, pomilosteni, in da vsak, kdor je kriv ravno imenovanih hudodelstev in je za to iz dežele pobegnil, se sme brez kazni in brez ugovora vrniti domú, le samo tisti, ki so v tujih deželah bivali, pa še neprenehoma prekucije skušali vžgati na Ogerskem, morajo obljubo storiti, da vprihodnje so zvesti kralju in pokorni postavam ogerskim. — Naj končno temu popisu dodamo še to zgodovinsko črtico, da s krono sv. Štefana je bilo od leta 1000. do 1867. kronanih 51 vladarjev, med katerimi jih je bilo 15 iz rodú sedanje cesarske rodovine.

Maribor 16. junija. Tukajšnja čitalnica napravi 7. julija izhod v Jarenino. S tem se tedaj izhod, ki je v tukajšnjem „Slov. Gospodarju“ na danes teden napovedan, preklicuje in se zaradi neprevidenih zaprek prestavlja. Odbor.

Iz Novomesta 16. junija. — Včeraj zvečer nas je zapustil bivši predsednik tukajšnje c. kr. okrožne sodnije vitez Scheuchenstuel ter se podal v svojo novo službo v Gradec. Kakor se je videlo, je težkega srca slovó jemal od meščanov, ki so mu voščili srečno pot. Gospod predsednik je na vso moč delal, da bi narodna ideja ne plamtela tukaj preveč, bojé se, da bi Avstrija škode ne trpela. Ker pa vemo, da narodne ideje pri nas nikjer ne segajo čez pošteno ravnopravnost, do ktere imamo v ustavni državi postavne pravice, zato more gosp. Scheuchenstuel prav mirno živeti v Gradcu, da, če tudi njega tukaj ne bo, Avstrija ne bo propala.

Iz Ljubljane. (Volitev župana in podžupana). V sredo je bila volitev vpričo vseh 30 odbornikov; predsedoval je starešina dr. Orel; dvorana je bila polna poslušalcev. Pred volitvijo ponavlja odbornik Horak že ob posvetovanji letošnjega mestnega preliminarja po dr. Orlu stavljeni predlog, naj se prihodnjemu županu županovina poviša za 300 gold., da se tako nekoliko poravná s sedanjo plačo magistratnih svetovalcev in družih cesarskih in necesarskih uradnikov, pa se mu tudi polajšajo stroški, ker župana zmiraj cukajo ubogi pa tudi neubogi ljudje. Odbornika dr. pl. Kaltenegger in Dežman odbijata predlog Horakov, češ, da ne stoji na dnevnem redu in da je treba, da ga prevdari finančni odsek. Odbornik Horak na to razglasi svoj predlog za nujni predlog. Dr. Bleiweis in dr. Toman zagovarjata predlog, ker je v poslednjih letih zmiraj navada bila, da se je pred volitvijo županu odločevala županovina, in to je tudi pravo, kajti sedaj še ne vemo, kdo bode župan, tedaj se nikomur očitati ne more, da je za povišanje ali proti povišanju glasoval iz osébnega ozira. Na ugovor odbornika Dežmana, da je treba varčno gospodariti z mestnim premoženjem, odgovori Horak, da stranka, h kateri se on spoznava, zmiraj varčno ravná in ne stavi po 8000 gold. dražih spomin-kov, ktere staviti je dolžnost vsega cesarstva, a ne Ljubljane same. Ker je bila stvar na vsako stran dosti pretehtana, stavi odbornik V. C. Zupan predlog, naj bode konec besedi (debate) in se glasuje o povišanji županovine, da z došteti 300 gold. na leto in dan iznaša za prihodnja 3 leta po 2000 gold. Glasovanje se tedaj po imenu začne, in pri tem se prav očitno kaže „dvalizem“ mestnega odbora. Proti povišanju so glasovali odborniki: Bürger, Dežman, dr. Kaltenegger, Mahr, Malič, dr. Pfefferer, dr. Recher, Stedry, Trpin, dr. Zupan, dr. Zupančič, V. Zevnik, — tedaj 12 glasov; za povišanje pa odborniki: Auer, Blaznik, dr. Bleiweis, dr. Costa, Debevec, Frölih, Horak, dr. Orel, Pakič, Rösman, Rost, Šventner, Sovan, dr. Schöppl, dr. Toman, dr. Valenta, Vrhovec, V. C. Zupan, tedaj 18 glasov.

Potem se volitev župana začne po listkih. Dr. E. Costa je dobil 16 glasov (svojega je dal dr. Bleiweisu), Vincenci Zevnik pa 12 (svojega je dal Dežmanu). Ko zbora predsednik imenuje 16. glas za dr. Costo, zadonijo živio- in slava-klici po dvorani, ki so razodevali zadovoljnost velike večine mestjanov ljubljanskih. — Novoizvoljeni župan dr. Costa zdaj po-prime besedo in pravi, da s polnim zaupanjem v blagovoljno podporo mestnega odbora prevzame častno službo; zahvalivši se odbornikom, ki so danes za-nj glasovali, poklada onim, ki niso za-nj bili, na srce,

da tudi oni mu ne morejo nasprotniki biti, ako priznavajo tista tri načela, ktera njega vodijo, in ta so: zvestoba Cesarju, zvestoba narodu in skrb za blagor mestni. „Dobro-klici“ odbornikov, ki so za-nj glasovali, pa tudi zbranih poslušalcev pritrdijo resnico pomenljivih županovih besedi, ki so kratko pa tehtno izrekle, da le ta, ki se drži teh pravil, je pravi zastopnik glavnega mesta, a nihče drug! — Potem je na vrsto prišla volitev podžupana, al ta ni se mogel izvoliti, ker odbornik Zevnik po trikratni volitvi ni mogel dobiti postavne čezpolovičnice (16) glasov. Namesti volitve je bil tedaj le po večini glasov za podžupana imenovan. Dr. Orel je kakor Zevnik dobil dvakrat po 14 glasov; gosp. Zevnik se je odpovedal podžupanstvu. Treba bo tedaj nove volitve. — Po občinski postavi mora Njih Veličanstvo cesar potrditi volitev župana. Kakor tista stranka, ki se, kakor „Tagespošta“ in „Telegraf“ kažeta, imenuje „nemška inteligencija“, in kateri je namen, da „reagira proti feudalno-klerikalni“ stranki (tako se titulirajo narodni domačini!) je na pretrganje in s prav grdimi sredstvi delala na to, da dr. Costa pri volitvi župana „pade s svojo duhovno asistencijo“ (glej „Tagesp.“ od 23. maja), tako zdaj, ko jej je ta nakana spodletela in je dr. Costa z ravno toliko večino za župana voljen kakor pred 3 leti, dela na to po časnikih graških in dunajskih, da bi ne bil potrjen!! Dr. Costa pač ničesa družega nima proti sebi, kakor hudobne jezike, ki laži brusijo in denunciacije kujejo; za-se pa ima neutrudljivo in koristno delavnost na blagor mestu skozi 3 leta, — zaupanje neizmerne večine mestjanov, — priznanje sl. knezoškofijskega ordinarijata *) in poslavljenje Cesarjevo s častnim Franc Jožefovim redom. Ako bi nesramne denunciacije obveljale mimo tacihih dokumentov, potem pa z Bogom zaupanje v vlado!

— Deželni in mestni odbor sta sl. nadvojvodu Albrehtu poslala milovalni pismi zaradi smrti njegove hčerke, nadvojvodinje Matilde, ktere se je pred 2 tednoma po nesreči oblačilo na životu vnelo, da je vsa opečena grozno smrt storila.

— Nova volitev deželnega poslanca za mesta in trge: Postojno, Vrhniko in Lož je razpisana. Vas Hrib ne bo več volila z Vrhniko.

— V seji odbora za železnico ljubljansko-belaško 14. dne t. m. je bil predlog dr. Toman enoglasno sprejet, po katerem naj se za trasiranje te železnice še potrebnih 7000 gld. v deželi nabere in potem delo brez daljnega odlašanja prične.

— Radostni beremo po časnikih hrvaških in v dopisih privatnih, da so predragi nam gostje iz mnogih krajev trojedine kraljevine bili jako zadovoljni v Ljubljani in Postojni.

— Še zmiraj so naši slovenski poslanci pod mečem ostre kritike zaradi glasovanja o adresi državnega zbora. „Novice“ so v poslednjem listu svojo reklo in, kakor se čedalje bolj prepričujemo, so v soglasji z vsemi previdnimi rodoljubi pravo zadele. Ker nikomur ne odrekujemo pravice, da sodi po svoje, pa nasproti mislimo, da tudi naši poslanci, katerih prevdarenost in rodoljubnost ste popolnoma skušeni, morejo zahtevati od vsacega poštenjaka to, da jih kar na vrat na nos ne obsodi, jim sebičnih namenov ne pod-

*) Ker je, kakor je to navada županov vseh večih mest, tudi dr. Costa razposlal „Sporočilo“ o 3letnem svojem županovanji višim oblastnijam, mestom itd. je med drugim prejel tudi od sl. škofijskega ordinarijata lepo pismo, v katerem milostljivi knezoškof na posebno hvalo županu radostni priznava prav umno in skrbno gospodarstvo o mestnih zadevah.

tikuje, za izdajalce ne križa itd. *) Solidarnost Slovencev s Poljaki in Tirolci utegne (ker jih je vseh skupaj toliko, da dvalisti o prenehanju ustave ne morejo ničesa s postavnima dvema tretjinama sklepati) pozneje v važnih praktičnih vprašanjih mnogo več koristiti, kakor bi bilo koristilo to, da v adresi, ki drugzega ni, kakor jalova formalnost, bi bili Slovenci, ločivši se od njih, zatajili to vzajemnost. Kdor tedaj sodi o taki važni zadevi, v kateri gré za poštenje naših prvakov, naj saj sodi še le potem, ko je pretehtal vse. Pa če tudi po takem pretehtanju vendar-le sodba izpade poslancem nemila, zahteva saj olikanost, da v javnih spisih brzdamo togoto notranjo. Pogledjmo poljske časnike; saj tudi oni vsi in po vse niso zadovoljni z glasovanjem svojih poslancev; al kako spodobno in politično zrelo pretresajo to dogodbo! „Zukunft“ pa, ki je „Novicam“, ko so z mirno besedo v poslednjem listu preiskovale glasovanje, očitala strast, napotujemo le na dopis iz Ljubljane v njenem 133. listu, in jo vprašamo: „ali dr. Toman, ki trnovo pot poslanstva že hodi toliko let in temu poklicu v pravem pomenu besede žrtuje duševne moči in premoženje, zasluži tako strasten napad?! Ako vsak sme tako napadati na zlati vagi domoljubja skušene in vendar tudi ne „neumne“ poslance naše, tedaj jim ne ostaja drugzega nego velikodušno trpeti in okoliščinam prepustiti, da jih opravičijo.

Ko je ta spis že v tisku bil, došlo nam je sledeče:
Razjasnilo.

Mnogi časniki in njih dopisniki napadajo gospoda dr. Toman, kakor da bi bil on vzrok in početnik, da so slovenski poslanci v državnem zboru 5. t. m. za adresno glasovali. Ne da bi jaz hotel g. dr. Toman zagovarjati, ker po mojem prepričanju nikakoršnega zagovora ne potrebuje, ampak samo za resnice voljo očitno povem, da predlog, za adresno glasovati, ni prišel od njega, ampak da je bilo tako sklenjeno po večini slovenskih poslancev, in da se je on še le po dolgem odbijanju sklepu večine udal. A zakaj da je večina tak sklep storila, za to damo ob svojem času odgovor tistim, ki so nas poslali na Dunaj. Luka Svetec.

— Današnji „Oglasnik“ vabi na naročilo časnika

„Volkswirth“, kterege z doklado „Assekuranz“ na Dunaji izdaja dr. Klun. Ta časnik, kateri prinaša vse, kar je denarnim možem, velikim trgovcem, obrtnikom in sploh velikim posestnikom, vedeti treba, da umno in koristno barantajo, že 10 let izhaja in je zdaj prvi in najboljši narodno-gospodarski list v nemškem jeziku, vrh tega pa je tudi najcenejši, ker mu je za celo leto po pošti cena le 6 gld. Priporočamo ga tedaj živo vsem, ki se posebno pečajo z večimi špekulacijami.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

V pondeljek, 17. t. m., je bila zopet prva seja v zbornici poslancev državnega zbora. Začelo se je danes posvetovanje o tem, kako bi se izdelovale obširne postave v državnem zboru. S tem hočejo ta dobri cilj in konec doseči, da bi to delo hitreje od rok šlo, kakor po sedanjem opravljenem redu. — V tej seji je poslanec dr. Mühlfeld zboru na novo predložil svoj načrt nove verske postave (čuditi se je, da liberalni mož ni že počil, ker je tako dolgo v sebi tiščal to novo pogačo). Vojaško ministerstvo je zboru v pretres izročilo osnovo nove rekrutne postave, ki je toliko nevoljo izbudila pri nas; minister Beust pa je zboru podal osnovo o premembi postave za državni zastop, o premembi §. 13., postavo o odgovornosti ministerski in o poslancih, ki se pošiljajo v zbor, da z ogerskimi poslanci obravnavajo vsemu cesarstvu skupne zadeve. Na posled poroča Beust, da je cesar vsa na 11 milijonov cenjena dela, po katerih se je dunajsko mesto imelo prestrukturirati v trdnjavo, ustavil tako dolgo, dokler skupni zbor tega ni vzel v svojo obravnavo. — Kakor „Gaz. Nar.“ piše, zahtevajo poljski poslanci po oktoberski diplomi prav zdatno avtonomijo za vse dežele, in da zapustijo državni zbor brž, ako bi vlada ali zbor hotela, da se poslanci v državni zbor volijo neposredno (to je, ne iz deželnih zborov) ali da bi poslanci v centralno delegacijo se volili iz večine drž. zbora. — Na Reki razsajajo Magjaroni tako, da Hrvati niso življenja varni; pritožbam pravičnim odgovarja komisar Čzeh s tem, da je povsod taka o prestopu iz absolutizma v ustavno življenje!

Popravek. Na str. 196. v dopisu „Iz Haloz“ 7. junija je opuščen v 5. redku po besedi v Ptuj stavek glaseči se: kjer je učil in pastirjeval in pri Mali nedelji.

Vabilo k naročilu na „Novice“ za drugo polovico tega leta.

Častite naročnike, ki so naročeni le do konca tega meseca, ali pa nove naročnike prosimo, naj se oglasio kmalu, da brž prve liste prihodnjega meseca poredoma dobivajo. „Novice“ veljajo za pol leta po pošti . . 2 gold. 20 kr., — za četrto leta 1 gold. 15 kr.;

„ „ „ v tiskarnici 1 „ 80 „ — „ „ „ — „ 90 „
za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača 18 kr., za prenehanje napisa med letom 10 kr.

Naročnina naj se založniku (J. Blazniku na bregu hiš. št. 190) pošilja franko, to je, poštne prost.

Kdor ima „Novice“, dobiva poduka v mnogovrstnih rečeh, brez kterege človek dandanes biti ne more, — tudi kratkočasnega berila ne pogreša v njih, — zraven tega pa tudi vse izvé, kar se pri nas domá na Slovenskem in sicer po vesoljnem svetu imenitnega godí. Vse to ostane tudi vprihodnje zvesto vodilo našemu listu. Časi, v katerih živimo, so zelo važni in prihajajo vsaki dan važnejši; zato nam je berila treba. Kar je „Novicam“ o tem na škodo, da ne izhajajo vsaki dan, jim je od druge strani na korist, da to, kar prinesejo vsaki teden, je temeljito in dobro pretehtano. In poleg tega jim je cena zelo nizka.